

Νέα Δημοκρατία σε αναζήτηση ταυτότητας

ΠΟΛΙΤΙΚΗ 31.12.2015

Αναφερόμενος στην ανάγκη συσπείρωσης των Νεοδημοκρατών γύρω από τον υποψήφιο της προτίμησής του, ο πρώην υπουργός της Ν.Δ. Ευριπίδης Στυλιανίδης έθεσε το δίλημμα του δεύτερου γύρου των εκλογών για την προεδρία του κόμματος ως εξής: «Μικρή και νεοφιλελεύθερη ή Μεγάλη Λαϊκή Κεντροδεξιά». Κατά τον πρώην υπουργό, «οι Νεοδημοκράτες καλούνται να επιλέξουν ανάμεσα (α) στη νεοφιλελεύθερη αντίληψη ή (β) στην κοινωνική οικονομία της αγοράς και στην ελληνική έκφρασή της, που δεν είναι άλλη από τον ριζοσπαστικό φιλελευθερισμό». Και καταλήγει: «Αν μας ενδιαφέρει να ξανακάνουμε τη Ν.Δ. κυβέρνηση και την Ελλάδα θετικό πρωταγωνιστή στην Ευρώπη, τότε η επιλογή είναι μία: Μεγάλη Κεντροδεξιά και Βαγγέλης Μείμαράκης».

Δεν είναι ξεκάθαρο από πού προκύπτει η αισιοδοξία του κ. Στυλιανίδη ότι η Ν.Δ. θα ξαναγίνει «Μεγάλη Κεντροδεξιά» με τον κ. Μείμαράκη, υπό την αρχηγία του οποίου η Ν.Δ. παρέμεινε στο 28% στις εκλογές του Σεπτεμβρίου. Αλλά και τα αποτελέσματα του πρώτου γύρου των εκλογών για την ηγεσία της Ν.Δ. δείχνουν διάθεση ανανέωσης, εφόσον οι τρεις άλλοι υποψήφιοι, που μαζί συγκέντρωσαν το 60% των ψήφων, έκαναν προεκλογική καμπάνια με σύνθημα την ανάγκη αλλαγής στην παράταξη. Πέραν αυτών, η έκφραση «κοινωνική οικονομία της αγοράς» δεν είναι δόκιμος όρος και δεν είναι ξεκάθαρο τι πρεσβεύει. Το ίδιο ισχύει και για τον «ριζοσπαστικό φιλελευθερισμό». Μεγάλα λόγια χωρίς περιεχόμενο. Ο κ. Στυλιανίδης θα πρέπει να αναζητήσει τους λόγους της αποτυχίας της Ν.Δ. στην έλλειψη ξεκάθαρης ιδεολογίας και αρχών, στις κρατικιστικές καταβολές της και στη λαϊκίστικη παρακμή της.

Από την ίδρυσή της, η Ν.Δ. ήταν η παράταξη του μεγάλου και παρεμβατικού κράτους. Κρατικοποίησε τράπεζες, ναυπηγεία, διυλιστήρια και βιομηχανίες, επέβαλε ασφυκτικούς ελέγχους και εμπόδια εισόδου στις αγορές και στα επαγγέλματα, προσέλαβε στο Δημόσιο «τα δικά της» παιδιά, έστησε ένα κράτος πρόνοιας που χωρούσε τους πάντες, από τις ανύπαντρες θυγατέρες μέχρι τους «τυφλούς» ταξιτζήδες. Το πατερναλιστικό κράτος φρόντιζε σχεδόν όλους και έβαζε φραγμούς στον «αθέμιτο ανταγωνισμό» καθορίζοντας τα πάντα, από το ωράριο των καταστημάτων μέχρι ποιος επιτρέπεται να πουλάει τι με ποιο περιθώριο κέρδους. Η κυβέρνηση Κων. Μητσοτάκη έθεσε τέρμα σε πολλές από αυτές τις πρακτικές, με μεγάλες αντιδράσεις από το ίδιο το κόμμα. Αλλά το κόμμα επανήλθε στον κρατισμό και στην πελατειακή διαχείριση της εξουσίας μόλις οι νεοκαρμανλικοί ανέλαβαν την προεδρία.

Αναλαμβάνοντας την εξουσία το 2004, η κυβέρνηση Καραμανλή κατέδειξε μέσω της «απογραφής» ότι η δημοσιονομική κατάσταση ήταν χειρότερη από την καταγεγραμμένη και επέλεξε την «ήπια προσαρμογή». Ομως, αντί για σύγκλιση οι δημοσιονομικοί στόχοι απέκλιναν από τους στόχους που όριζε η συμμετοχή της χώρας στην Ευρωζώνη. Το δημόσιο χρέος αυξανόταν σταθερά τη «χρυσή περίοδο» 2004-07, ενώ τα τελευταία δύο χρόνια της κυβέρνησης Καραμανλή δαπάνες και χρέος κυριολεκτικά απογειώθηκαν, σε μια μάταιη προσπάθεια να αποτραπεί η ύφεση

που ακολούθησε την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση. Το έλλειμμα ξεπέρασε το 15% του ΑΕΠ το 2009 και το χρέος εκσφενδονίστηκε στο 127% του ΑΕΠ. Η φιλελεύθερη ρήξη που θα απέτρεπε την επερχόμενη χρεοκοπία δεν έγινε ποτέ, ούτε αναζητήθηκαν τα πραγματικά αίτια της εκλογικής συντριβής του 2009. Φιλελεύθερα στελέχη όπως οι κ. Ανδριανόπουλος και Μάνος τέθηκαν εκτός κόμματος ως επικίνδυνοι και ακραίοι.

Μετά τη χρεοκοπία του ελληνικού κράτους, η Ν.Δ. έχασε την ευκαιρία να υιοθετήσει τον απαραίτητο φιλελεύθερο εκσυγχρονισμό που υπαγόρευαν τα μνημόνια. Ηγήθηκε του αντιμνημονιακού αγώνα καταψηφίζοντας το πρώτο μνημόνιο και προτείνοντας αύξηση κρατικών δαπανών (!) και άλλες ανώδυνες λύσεις στα Ζάπεια 1 και 2, βουλιάζοντας στο τέλμα της αναξιοπιστίας. Όταν τελικά κατάφερε να ανακτήσει την εξουσία εν τω μέσω βαθιάς ύφεσης και ανικανότητας του ΠΑΣΟΚ να φέρει σε πέρας το πρόγραμμα που είχε υπογράψει, έκανε προσπάθειες εφαρμογής του δεύτερου μνημονίου για να παραμείνει στην εξουσία, αλλά με λάθος μείγμα πολιτικής: διατήρησε υψηλή φορολογία, ενώ έκανε περιορισμένη προσπάθεια περικοπής δαπανών και εφαρμογής διαρθρωτικών αλλαγών που θα καθιστούσαν την οικονομία ανταγωνιστική. Δεν άγγιξε τις ΔΕΚΟ, δεν έβαλε τάξη στα ασφαλιστικά ταμεία, δεν άνοιξε τα επαγγέλματα, δεν κατήργησε τους φόρους υπέρ τρίτων – το κατεξοχήν σύμπτωμα του πελατειακού κράτους. Προσπαθώντας να προστατεύσει τον δημόσιο τομέα, διέλυσε κυριολεκτικά τον ιδιωτικό τομέα, με τις επιχειρήσεις να κλείνουν ή να μετακινούν την έδρα τους σε άλλες χώρες. Προκειμένου να αποφύγει τη συρρίκνωση του κράτους, επέβαλε τον παράλογο και αντισυνταγματικό ΕΝΦΙΑ που έπληξε τη μεσαία τάξη και απαξίωσε την ατομική ιδιοκτησία. Όταν ο ΣΥΡΙΖΑ εξασφάλισε την πρωτιά στις ευρωεκλογές του Μαΐου 2014, κάθε μεταρρυθμιστική προσπάθεια σταμάτησε, οι μεταρρυθμιστές κ. Γεωργιάδης και Χατζηδάκης απεχώρησαν από την κυβέρνηση, και επέστρεψε η αντιμνημονιακή ρητορεία.

Στις σημερινές συνθήκες προέχει η δημιουργία ενός μικρότερου, καλύτερου, αξιόπιστου και πιο ευέλικτου κράτους, που να είναι κοντά στον πολίτη. Οι εκλογές της 17ης Ιανουαρίου προσφέρουν μια χρυσή ευκαιρία για να βρει η Ν.Δ. την πραγματική πολιτική της ταυτότητα. Να γίνει το κόμμα της μεσαίας τάξης, της ελεύθερης οικονομίας, της χαμηλής φορολογίας, της επιχειρηματικότητας, των ιδιωτικοποιήσεων, της ατομικής ιδιοκτησίας, της υπευθυνότητας, των ίσων ευκαιριών και της αλληλεγγύης, μέσα από μια νέα, άξια, εξωστρεφή και δυναμική ηγεσία, που θα τολμήσει την οριστική ρήξη με τον κρατισμό και την αναξιοκρατία. Τότε μόνο μπορεί η Ν.Δ. να ελπίζει ότι θα γίνει μεγάλη κεντροδεξιά παράταξη, που θα περιλαμβάνει τα πιο δυναμικά τμήματα της ελληνικής κοινωνίας, που σήμερα απορρίπτουν τον λαϊκισμό και τον κρατισμό της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

** Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι ερευνήτρια του Center for International Governance Innovation και αντιπρόεδρος της Δράσης.*